

Kohti strategista rahanpesun estämistä

Sonja Korpela

Väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto
Riskiasiantuntija, Nordea

sonja.korpela@tuni.fi
+35850 411 6396

Julkaisut:

Korpela (2025). Between a rock and a hard place: managing the conflict between anti-money laundering and financial inclusion. Journal of Money Laundering Control. <https://doi.org/10.1108/JMLC-04-2025-0049>

Korpela, Rintamäki, Ruohonen (2026). Rethinking AML/CFT Risk Management: Towards a Risk Strategy for Banks.
[Julkaisuprosessissa]

Agenda

01

Tutkimuksen tausta

Miksi rahanpesun torjunta on vaikeaa?

02

Artikkeli 1: Löydökset

Vähimmän haitan periaate

03

Artikkeli 2: Viitekehys

Kohti strategista AML-riskienhallintaa

04

Yhteenveto & keskustelu

Rahanpesu

=

Prosessi, jonka avulla pyritään häivyttämään rikoksella hankitun rahan alkuperä

Kaikki taloudellista hyötyä tuottavat rikokset johtavat rahanpesuun

Miksi rahanpesun torjunta on vaikeaa?

Rahanpesu on massiivinen ongelma pankeille

Arvioiden mukaan vuosittain pestään rahaa määrä, joka vastaa 1.23 % maailman BKT:sta¹. Pankit ovat suurin rahanpesun väline: monipuoliset palvelut, kansainväliset rahavirrat, pankkisalaisuus.

Sääntely on laajaa, mutta tehokkuus rajallista

EU on antanut kuusi AML-direktiivia vuodesta 1990 alkaen. Massiivisista panostuksista huolimatta tehokkuus on monien arvioiden² mukaan rajallista. Liiallinen AML-sääntely voi kääntyä myös itseään vastaan: tiukat kontrollit saattavat sulkea asiakkaita ulos pankkipalveluiden piiristä.

Implementointi on kallista

AML on globaalisti yksi pankkien kalleimmista ja resursseja sitovimmista compliance-alueista³. Samaan aikaan myös virheet voivat tulla kalliiksi maine- ja taloudellisen haitan vuoksi.

Artikkeli 1

Rahanpesun torjunnan ja taloudellisen osallisuuden välinen
ristiriita ja sen hallinta

Artikkeli 1: Tutkimusasetelma

MENETELMÄ

Puolistrukturoidut
asiantuntijahaastattelut

Induktiivinen temaattinen analyysi

AINEISTO

11 asiantuntijan haastattelu:

- Finanssiala ry
- FINE
- Finanssivalvonta
- Valtiovarainministeriö
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu
- Pankit A, B, C, D

KONTEKSTI

Suomi – FATF:n jäsenvaltio,
moderni yhteiskunta, laaja
AML/CFT-sääntely

EU/ETA-alueella asuvilla on oikeus
peruspankkipalveluihin⁴

Artikkeli 1: Kolme päälöydöstä

1 Vähimmän haitan periaate

Principle of least harm

Päälöydös

- AML-toimet, jotka rajoittavat asiakasta mahdollisimman vähän
- Riskiperusteinen lähestymistapa (RBA)
- Korkeariskinen asiakas → kohdennetut kontrollit irtisanomisen sijaan
- Irtisanominen viimesijaisena keinona

2 Riskienhallinnan kypsyys

Maturity of risk management

Mahdollistava tekijä

- Riittävät resurssit → oikeasuhtaiset päätökset
- Teknologia tukemaan riskiperusteisuutta kun asiakasvolyymit korkeat
- Työntekijöiden koulutus: taloudellisen osallisuuden ymmärrys osana AML-koulutusta
- Selkeät sisäiset ohjeet – ei yksilön vastuulle

3 Yhteinen linja

Common approach

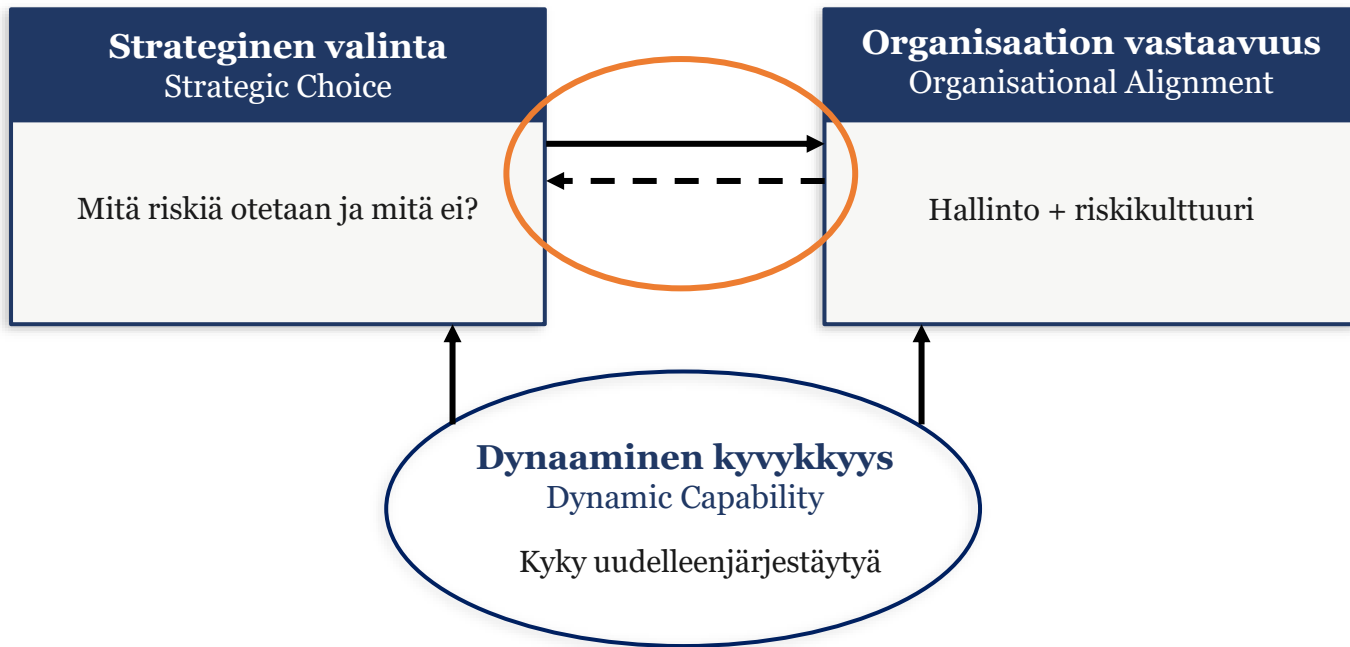
Toimiala- & viranomaisnäkökulma

- Pankkien välinen yhteistyö ja mahdollisuus tiedonjakoon
- Jaettu vastuu korkeariskisistä asiakkaista (riski ei kasaannu vain yhdelle pankille)
- Selkeä sääntely ja ohjaus viranomaisilta

Artikkeli 2

Miten pankit voisivat tehdä AML-riskienhallinnasta
strategisen kyvykkyyden?

Artikkeli 2: AML-riskistrategian viitekehys

SÄÄNTELYLLISET JA INSTITUTIONAALISET REUNAEDOT

→ Jos Strateginen valinta ja Organisaation vastaavuus eivät ole linjassa, syntyy **rakenteellista riskinottoa**

Kolmitasoinen typologia: missä pankki on nyt?

Taso	Strateginen valinta	Organisaation vastaavuus	Dynaaminen kyvykkyys
1 REAKTIIVINEN	AML irrallaan strategiasta: risk appetitea ohjaa ulkoiset vaatimukset, ei sisäinen valinta	AML erillinen kontrollifunktio: ei yhteyttä liiketoimintaan, ensimmäinen puolustuslinja ei käytännössä omista riskiä	Sopeutuminen reaktiivista: rakenteet ja prosessit jäykkiä, muutos tapahtuu pakon edessä
2 PROAKTIIVINEN	AML strategian toteutuksessa: riskienhallinnan tavoitteena vaatimusten täyttäminen tavalla, joka vastaa riskinottohalukkuutta	AML integroitu liiketoimintaan: kolmen puolustuslinjan malli toimii käytännössä, AML ja liiketoimintafunktiot toimivat yhteen	Sopeutuminen operatiivista: kyky uudistua vahvaa, mutta edelleen ulkoisten tekijöiden seurausta, eikä strategisen tahtotilan ohjaamaa
3 STRATEGINEN	AML strategisena kyvykkyytinä: AML-kapasiteetti tunnistetaan organisaation strategiseksi resurssiksi ja on sisällytetty pankin laajempiin strategiaan tavoitteisiin	AML sisäänleivottu strategiaan: AML on aidosti osa organisaation toimintatapaa. Riskienhallinnan osaaminen nähdään organisaation pääomana	Sopeutuminen strategista: uudistumista ohjaa pankin sisäinen tahtotila ulkoisen paineen sijaan

Yhteenveto ja käytännön suositukset

1

Pankeille (ja muille finanssialan toimijoille)

Soveltakaa vähimmän haitan periaatetta: kohdennettuja riskienhallintatoimia, asiakkaan irtisanominen viimesijaisena keinona. Kehittäkää riskienhallinnan kypsyttä; resurssit, teknologia, työntekijöiden koulutus.

2

Johdolle ja hallituksille

Varmistakaa, että organisaation valittu risk appetite ja organisaation toiminta ovat linjassa toisiinsa. Epäsuhta on rakenteellinen riski, joka voi johtaa tiedostamattomaan riskinottoon.

Tulevaisuus

Viimeisin EU:n AML-paketti (single rulebook) sekä EU:n rahanpesuntorjuntaviranomainen AMLA tulevat muuttamaan merkittävästi AML-ympäristöä. Pakkien dynaaminen kyvykkyys tulee korostumaan entisestään.

Kiitos!

Sonja Korpela
Vakuutus ja riskienhallinta, Tampereen yliopisto
sonja.korpela@tuni.fi

Lähteet:

- 1) Nazar, S., Raheman, A. and Anwar Ul Haq, M. (2024), “The magnitude and consequences of money laundering”, Journal of Money Laundering Control, Vol. 27 No. 5, pp. 808-824, doi: 10.1108/JMLC-09-2022-0139.
- 2) Pol, R. F. (2020). Anti-money laundering: The world’s least effective policy experiment? Together, we can fix it. Policy Design and Practice, 3(1), 73–94. <https://doi.org/10.1080/25741292.2020.1725366>;
- Magnusson, D. (2009). The costs of implementing the anti-money laundering regulations in Sweden. Journal of Money Laundering Control, 12(2), 101–112. <https://doi.org/10.1108/13685200910951884>;
- Lannoo, K., and Parlour, R. (2021). Anti-money laundering in the EU [Policy file]. Centre for European Policy Studies.
- 3) Dill, A. (2019), Bank Regulation, Risk Management, and Compliance: Theory, Practise, and Key Problem Areas, Publisher: Informa Law.
- 4) Laki luottolaitostoiminnasta 610/2014